»БРАНИК« ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу,
осим на дан после свеца.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву »Браника« у Н. Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«:

	За Аустро-Угарску	За Србију:
на годину	К 32·—	40·— дин.
на по године	К 16·—	20·— „
на четврт године	К 8·—	10·— „

Појединн бројеви стају 10 петура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској улици бр. 36.

Бр. 144. У Новом Саду, у недељу 29. јуна (12. јула) 1908. Година XXIV.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са 1. (14.) јулом о. г. ступа »Браник« у трећу четврт о. г., те с тога отварамо нову претплату за наш лист. Држимо, да је излишно, да нарочито препоручујемо »Браник« српској читалачкој публици. Наш рад је отворена књига, а да смо на правом путу у борби за права српскога народа, доказ је и она хајка, која се са разних страна диже на овај једини независни дневни лист српски у Угарској. У добу, кад су многи т. зв. »родољуби« отишли под скут данашњим властодршцима у Угарској, »Браник« је остао непоколебим у свом српском држању и за то је поднео, а још ће имати и да поднесе и велике материјалне жртве. Као потпуно независном листу према свима и свакоме, »Браник« је једини извор за опстанак претплата свесне и родољубиве српске публике, коју овим молимо, да се претплати на овај српски лист, за чије усавршење не жалимо ни труда ни трошка.

Молимо и оне поштоване претплатнике, који су нам остали дужни претплату, да нам пошљу тај дуг, јер смо им ми редовно шиљали лист. Администрација нашега листа кредитира поштованим претплатницима до крајњих граница могућности и тек онда обуставн шиљање листа. Излазимо, дакле, на сусрет читалачкој публици, колико год више можемо.

Претплата за »Браник« остаје стара:

на читаву годину	**32 К**
» по године	**16 »**
» четврт године	**8 »**

а може се претплатити и месечно са 2 К 70 п. За Србију износи годишња претплата: 40 динара, погодишња 20 динара, а четвртгодишња 10 динара. За све остале стране земље износи претплата 40 К у нашем новцу.

Претплата се шаље поштанском упутницом на администрацију »Браника«.

У Новом Саду, 22. јуна (5. јула) 1908. г.

Управа и уредништво »БРАНИКА«.

КАЈУ СЕ У БЕЧУ.

Министар спољних послова наше монархије, барон Ерентал, мислио је себи стећи заслуга и изненадити политички и дипломатски свет својом тобожњом дипломатском вештином. А та би се вештина састајала била у том, да мимо Русије и против аустро-угарскога споразума у Мирцштегу од године 1903. нашој монархији од Порте набави особиту погодност, која би унапредила велике интересе Аустро-Угарске на Балкану. А та погодност за нашу монархију састојала се у том, да је султан дозволио Аустро Угарској, да може саградити железницу у новопазарском санџаку. Барон Ерентал мислио је, да ће моћи замазати очи како Русији тако и осталим европским велесилама: да је градња санџачке железнице само изведба дотичне тачке берлинскога уговора од године 1878., која дозвољава Аустро-Угарској градњу путова у новопазарском санџаку.

Међутим наша монархија за пуних тридесет година није нашла за потребно, да гради железницу у новопазарском санџаку, него се тек ове године сетила, да ово дозвољава берлински уговор од године 1878.

Наравно да је барон Ерентал хтео, да ту градњу железнице прикаже Европи као сасвим невину ствар, јер да градња санџачке железнице има само за сврху унапређење привредних и прометних интереса балканских народа.

Но како Русија, тако и остале европске велесиле нису гледале у градњи санџачке железнице само привредне и прометне сврхе, већ управо сасвим одлучне војничке, стратегијске смерове, који би олакшали и унапредили давно жељени војнички поход наше монархије према Солуну.

Осим тога Русија се морала наћи увређена, што главна садржина споразума, склопљеног у Мирцштегу године 1903. лежи у том, да две споразумне силе, Аустро-Угарска и Русија, не ће ништа предузети на Балкану, а да једна другој то не саопште и по томе да споразумно поступају. Међу тим је барон Ерентал мимо Русије испословао од султана дозволу за градњу санџачке железнице, а тиме се показало неко изигравање или бар „надмудривање“ Русије за интересе Аустро-Угарске.

Русији је, и ако се тим поступком наше монархије могла наћи увређена, овај поступак Аустро-Угарске могао само добро доћи. Поступком наше монархије у погледу градње санџачке железнице Русија је добила одрешене руке на Балкану. Друге велесиле пак, наиме Енглеска, Француска и Италија, које су се у балканским стварима морале осврtати на поступак „споразумних сила“, добиле су такође одрешене руке.

Према томе читав положај на Балкану, па и у читавој европској ситуацији битно се променио. Моћни краљ Велике Британије, цар Индије Едвард VII. полази у походе руском цару Николи II. у Ревељ и то ради споразума у македонском питању. С друге стране на иницијативу Русије све се велесиле сагласиле у томе, да се у интересу балканских народа има саградити транзбалканска железница од Дунава до Јадранскога Мора. То је некако ослабљење наше монархије са њеном градњом санџачке железнице. Та једнодушност велесила у погледу градње транзбалканске железнице била је узрок, да је и наша монархија као у неку киселу јабуку морала загристи. И онај наслон, који је наша монархија мислила наћи у својој савезници Немачкој, није га могла наћи, јер Немачка није вољна, да и онако већ затегнуте своје односаје са Енглеском, још већма затегне због Аустро-Угарске.

Према свему овом показује се сада као велика погрешка, што је барон Ерентал потегао питање градње санџачке железнице и што је у том питању успео у Цариграду. То је била тако велика погрешка, да би у другој држави министар спољашњих послова, који учини такву погрешку, морао данас одступити.

Међутим барон Ерентал гледа, да ту своју погрешку по могућству поправи, водећи рачуна о том, да се меродавни кругови у Бечу кају, љуто кају, што је услед поступка барона Ерентала у погледу санџачке железнице сасвим порушен споразум са Русијом, склопљен године 1903. у Мирцштегу, јер је тај споразум за нашу монархију био од највеће важности, пошто је Аустро-Угарска поред Русије играла највидниију улогу на Балкану.

Да се барон Ерентал труди, да поправи своју погрешку, види се и отуда, што тражи састанак са италијанским министром иностраних дела Томазом Титонијем. а ово стоји у вези са држањем Италије баш у балканском питању, а не мање Ерентал тражи и састанак са руским министром иностраних дела, са Извољским.

Већ од дужега времена круже гласови, да ће руски цар Никола поћи у походе италијанском краљу Виктору Емануелу Ш. у Рим. Барон Ерентал се боји, да би се Италија у балканском, односно македонском питању могла придружити Русији, Енглеској и Француској, а у том би случају наша монархија и поред савеза са Немачком била немоћна у балканском питању.

У Русији су радосно поздравили то, што је споразум у Мирцштегу од године 1903. збрисан. И хришћански народи на Балкану, а наиме тамошњи српски народ, могу се радовати, што је политички положај на Балкану у њихову корист промењен.

Кајање у Бечу тешко да ће у новој ситуацији на Балкану моћи што променити.

△

ВЕКЕРЛЕ ДОЛАЗИ.

Ако се обистини телеграм, што смо га јуче донели у нашем листу о доласку Векерлову у наше крајеве, то је ово доста важна ствар. Међутим данашње будимпештанске новине о том ћуте. Ми ипак држимо да ће се наш телеграм обистинити, пошто су будимпештанске новине још пређе донеле вест, да ће Векерле зацело доћи у Врдник.

Изванредна је ствар и на сваки начин врло значајна, да угарски министар-председник др. Александар Векерле долази у наше крајеве, а наиме да долази у посету администратору епископу Лукијану Богдановићу у Карловце, па ће сутрадан — као што нам брзојав јавља — поћи у Врдник, у близину велике српске задужбине, где у раваничкој цркви почивају мошти Цара-Мученика, кнеза Лазара. На сваки начин, да би могла такова историјска знаменитост, као што је манастир Раваница, интересовати и једнога угарскога министра-председника. Но је ли повод путу угарског министра-председника баш оно, што полуслужбени листови кажу: Да надгледи велики угљени мајдан, што га је недавно угарски ерар прекупио од дотичних власника? Но угарска држава и угарски ерар имају много већа и скупоценија државна добра, него што је баш угљени мајдан у Врднику, али за то до сада ниједан угарски министар-председник није ишао да такова добра надгледа, пошто таково надгледање више спада у надлежност министра пољопривреде.

Но на сваки начин је врло значајно, да један угарски министар-председник долази баш у наше крајеве. До сада бар нема примера, да се који угарски министар председник потрудио, да дође у Карловце и да посети једног српског епископа као администратора.

Све ово указује на то, да је било оправдано оно, што су некоји листови јављали, да пут угарског министра-председника није толико инспекцијони, колико информацијони пут. Наиме, са свим је било оправдано, пошто су данас врло запети односи у Хрватској и Славонији, а на прагу је и састанак српског народно-црквеног сабора — да би др. Векерле као шеф угарске владе желео имати информације на самом лицу места. Не само угарска влада, него и меродавни бечки кругови желе, према заплетима на Балкану, да сазнају прави расположај Срба и Хрва у овим крајевима.

Међу тим, пошто се био разнео глас, да ће др. Векерле при својој посети администратору у Карловцима имати додира како са српским епископатом, тако и са неким личностима међу Србима и Хрватима — то је међу Коштутовце таки ушао страх, да Векерле како год ма у ком погледу не »пактира« с извесним личностима, што би, наравно, са гледишта мађарске независне странке био грех вапијући до неба. И пошто др. Векерле мора да води рачуна о расположају независне странке, то ми верујемо, да др. Векерле не ће хтети доћи ма у какав додир са личностима међу Србима и Хрватима, те ће се његов пут ограничити на посету администратору и на неко уживање у лепој Фрушкој Гори са инспекцијом знаменитог мајдана у Врднику. Али и при посети у Карловцима и при »инспекцији« у Врднику моћи ће др. Векерле где што видети, што ће му служити за информацију. На сваки начин биће интересантно видети, да ли ће наши радикали облетати Векерла ради «безусловне благонаклоности«.

ВРЕЊЕ У ТУРСКОЈ.

— Завера турских официра. —

Ни до сада није у Турској ишло, како треба, али у најновије доба је и загрдило, тако, да су већ и сами турски официри почели склапати завере. Прва жртва турских терориста је чувени Шемси паша, дивизијони генерал, који је имао мучни и опасни задатак, да умирује бунтовне Арнауте. Шемси паша је важио као енергичан генерал, у колико се код Турака може говорити о енергији. Он је водио више експедиција против арнаутских разбојника, али им је слабо наудио. Ипак је он навукао на себе мржњу, и ономад Шемси пашу у Битољу састави саземљомнеки бунтовни турски официр, сигурно Арнаутин.

О опасној завери турских официра има београдска »Штампа« овај извештај од свог дописника из Цариграда:

»Овдашњи војни и политички кругови стоје под тешким утисцима телеграма, који скоро сваки дан стижу из разних крајева саопштавајући нове појединости о откривеној и по целој царевини

разгранатој официрској завери. У двору се непрестано држе седнице, и телеграф између двора и министарства војног готово не прекида рад. Према поузданим телеграмима завера официра откривена је прво у Скопљу, за тим је запажена у Солуну, а вести које стижу из Битоља описују читав лом.

Први знаци завере, чијем се правом циљу до сад није још ухватио крај, били су штампани прогласи »Апел на патриоте«. Ти прогласи мора да су штампани у много хиљада примерака, јер су, нађени прво у Скопљу, одмах за тим откривени и у Једрену, у Солуну, у Битољу, у Скадру и готово по свима местима у којима има гарнизона. У томе прогласу се говори о тешком, управо очајном стању, у коме се налази Турска због реформа, и позивају се сви официри да ступе у коло незадовољника, како би што пре био извршен »превrат у корист слободе и напретка«. Разуме се, да се у први мах покушало, да се завери даде антидинастични карактер.

Већ се било почело говорити, да су завереници само Младотурци, који желе да тако утичу на султана да га спрече да не мења ред наслеђа престола. То би, међутим, била идеја Старотурака, конзервативаца, и зато је такво обележје било одмах напуштено. У исти мах завереници су, да би спречили потурање антидинастичности својој завери, послали страним консулима и овдашњим амбасадорима један меморандум, у коме се вели, да све реформе, што их покушавају Турци и Европа, не вреде ништа. Стање је у земљи зло због тога, што земља нема устава ни парламентарности, и да се у Турској може све на боље окренути, само тако ако се земљи даду устав и парламенат. Европа треба дакле да се остави реформа и да настане, ако Турској жели добра, да она добије оно, што њој треба на првом месту и пре свега.

У томе меморандуму, који је потписао »Турски комитет за слободу и напредак«, говори се о султану Абдул Хамиду са великим поштовањем. Завереници су, у осталом, већ на послу. Они су направили списак војних лица, која сматрају за сметње напретку, или којих се боје, да ће их издати, и редом их убијају. Они су убили команданта дивизије у Једрену; команданта дивизије у Скадру; команданта чете у Штипу. А на смрт су осудили: команданта пука у Скопљу и косовског валију.

Чим је командант дивизије у Скопљу, Осман паша, известио двор и министра војног о откривеној завери у Скопљу, он је по наредби султановој позван да специјалним возом одмах пође у Цариград, и чим је овамо стигао, он је постављен за члана »Војне Комисије« и задржат у двору. Међутим је нарочита војна комисија експресом отпутовала у Скопље да поведе истрагу. Није се ни слутило, шта ће тамо бити. Синоћни телеграм већ је овамо јавио какав се скандал десио у Скопљу.

Официри, које је Осман паша осумњичио као заверенике, позвани су одмах пред комисију из Цариграда и узети на саслушање. Али се убрзо дошло до сукоба, јер је генерал, који председава комисији, напао и ударио једног окривљеног официра због његовог смелог одговора. Официри су позвали у помоћ војнике и одмах се отворила велика туча. Чланови истражне комисије јавили су то телеграмом овамо и одмах отишли у Солун.«

Турска се, дакле, све више распада. Али док се сасвим не распадне, причиниће она још много јада хришћанском становништву у својим провинцијама, а највише српском народу у Старој Србији и Македонији.

— Побуна турске војске у Ресну. — Одметнули се у гору. —

Из Битоља јављају 23. о. м. о великој војничкој побуни у Ресну. Та је побуна извршена овако:

»Прошлога петка у ноћ пешадијски капетан Назим са већим бројем војника и са 150 муслимана, које је раније придобио за своје планове, одметнуо се у шуму, пошто је узео из магацина 75 пушака и 15 сандука муниције, а из батаљонске касе 13.900 франака. Он је то могао учинити без опасности с тога, што је пре тога лажним рапортом о појави једне јаке комитске чете успео удаљити гарнизон из Ресна.

Њему и осталим одметницима придружило се и више цивилних чиновника, два официра из Наколеца са десетином војника и жандармских подофицира, који су са станице свога одреда донели 70 пушака и већу количину муниције. По извештајима из Ресна одметника под командом Назимовом има **250.**

Из Битоља је одмах јављено све у Цариград и отуда је послата телеграфска наредба, да генерал Хамди паша из Солуна одмах дође у Битољ. Пре него што је он стигао, из Битоља су послата два батаљона, да гоне одметнике.

Турци објашњавају ову побуну на разне начине. Једни веле, да је то младотурска завера, која је обухватила све гарнизоне у Македонији, а службено се ова побуна увршћава у ред невинијих појава услед војничког незадовољства многим радом и кретањем у Македонији, проузрокованим разним четама. Официри и војници, вели се, не могу да издрже ово стално ратно стање без икакве одмене и одмора, чему треба још додати недовољне плате, њихово неуредно издавање и насилно задржавање великог броја војника у касарнама, иако су одслужили прописани рок.

Има још једно тумачење, које ваља забележити. Због крвавих и терористичких дела хришћанских чета пре подужег времена почели су и Турци образовати чете, које су у први мах више штитиле турско становништво, али су се, касније, исто као и бугарске, почеле бавити поглавито вршењем личних освета, пљачкањем и уцењивањем хришћанских сељака. Могућно је, веле битољски Турци, да и ова побуна у Ресну није ништа друго до покушај, да се и официри са војницима, као год и Бугари, одмећу у комите.«

За тим одметнутим официрима и војницима турским послат је у потеру командант 18. низамске дивизије у Митровици, генерал Шемси паша, са два батаљона, али је пашу заверенички турски официр пред зградом битољске поште убио из револвера па утекао.

Ресан је место са неких 1000 становника; лежи на 6 сах. хода западно од Битоља, а у међународној жандармеријској организацији је додељен Италијанцима, Њему су од увек највише досађивале разне чете. Ресан лежи између Оридског и Преспанског језера, где се додирују и једна другу пробијају језичке сфере Срба и Бугара, Грка и Куцовлаха, те се ту више но игде у Македонији сукобљавају верске и народносне противности.

— Шемси паша. —

Убијени Шемси паша био је један од најпознатијих генерала у турској војсци. Било му је око 70 година, пореклом беше Босанац и био је висока, марцијална стаса. Од проста војника попео се до генерала, а више од 50 година проводио је он, и у мирно доба, буран, ратнички живот, јер њега одавна шиљаху, да гони бунтовне Арнауте, те је против дивљих арнаутских брђанских племена водио безброј експедиција тако енергично, да су га се јако бојали у оним сурим клисурама. Са свих тих изасланстава вратио се Шемси паша неповређен, док куршум турског официра не пресече његов бурни живот.

ЈЕДНА ГРОЗНА ПОКВАРЕНОСТ.

»Застава« у свом вечерњем броју 134., а под насловом: »Затварање српских народних основних школа у Кању«, донела је чланак, право рећи оправдање, за што је већина скупштине у Кању донела одлуку, да се затвори једна од тамошњих српских народних школа, па вели: »Дозлогрдили црквеној општини у Кању изгреди једног тамошњег, на жалост српског народног учитеља и штићеника »Браникова« и покрену се повећи део чланова црквене скупштине у намери, да се или опрости учитеља, који тако рећи без престанка пијанчи, карта се и протерује и погрђује пиљарски, где се год с ким нађе кад налије своју и онако лакомислену главу«; »или ако то не може, а оно да затвори школу, где се, по несрећи, нашао онај »Браников« штићеник као учитељ!«

»Застава« даље вели: да је: »епархијски школски одбор у својој седници одредио извиђај и истрагу, да је на исту изашао епархијски школски референт К. Миловановић и др. Теодор Гавански, фискал епархијске управе. »Да су ова двојица у присуству многих чланова скупштине и одбора истрагу против оптуженог учитеља спровели по свима прописима законским и у свему тако »право и поштено«, да су обе странке: и тужитељи и оптужени са беспристрасности и исцрпности у поступку оба истражника, веома задовољни са истрагом у опште!«

Даље још вели »Застава«: »И не намеравајући, да у напред нагађамо, како ће судити у овој ствари епархијски школсски одбор, ми стрпељиво чекамо његов суд у тој ствари и у нади, да ће он судити ни по бабу ни по стричевима, већ по правди Бога истинога, као што је по томе начелу спроведена истрага!«

О, да грозне покварености радикалске »Заставе«!

Ко је и какав је тај учитељ у Кању, ја не знам; којој странци припада, и то не знам, али видим из горњега »Заставиног« писања, да није радикал, а да је радикал, сигурно не би »Застава« донела овај чланак, него би напротив тог пијаног, картароша, погрђивача српског народног учитеља још у звезде ковала, као на пример нашег даљског учитеља Стевана Бенина, а г. референту К. Миловановићу и г. дру Теодору Гаванском, фискалу епархијске управе, обесили би на врат истрагу, јер би се они усудили »савесно и поштено« против једног радикалског учитеља поступати, а пошто је овај »несретни« учитељ »Браниковац«, то ће наравно господа место истраге и казне добити похвалу! (Исти учитељ није странчар, те никад није био члан наше странке. Но како није ни радикал, а при том је бранио српску школу од радикалског полтронства и неваљалства, то су заставашки ражњари, који због пријатељства свог с Кошутовцима не сму ни да писну у одбрану српских школа, издали паролу: Распни јего! — Ур. »Бр.«).

Дакле господо, да се сад мало разрачунамо!

Кањски учитељ, велите, »пијанчи, карта се и протерује и погрђује пиљарски, где се год с ким нађе, кад налије своју и онако лакомислену главу«! То Ви осуђујете и тражите, да се такав учитељ из места истера, јер би иначе дошло према закључку скупштине до затварања једне српске народне школе у Кању!

А шта велите, кад један сада на жалост српски народни учитељ, који место гимназије беше ђак у манастиру Хопову, па кад исти, уместо да је учио гимназију, као и сви његови другови, а он покраде у манастиру неке манастирске ствари, па као учитељ пијанчи целу ноћ, и у такву стању дочека свога свештеника на портенским вратима, знајући врло добро, да се свештеник не сме и не може упуштати у тучу, — кад такав учитељ зада пред школском децом и пред побожним парохијанима на освећеном месту десет до дванаест удараца по глави своме свештенику, — питам Вас, господо око »Заставе«, како нисте одмах затражили, да се такав учитељ са звања скине, него сте му напротив дали још места у »Застави«, да се јавно похвали, како је учитељ, и то српски народни учитељ, српскога свештеника јавно истукао?!

Како нисте осудили главног школског референта господина Ђорђа Поповића, што је и надаље тог несретног српског учитеља оставио у звању?

Како нисте замолили Вашег школског референта г. К. Миловановића и г. дра Тодора Гаванског, да ови упуте главног референта на »ред и савесну дужност«?

Да! Али Бенин је »радикал«, — може пијанчити, може красти, може и попове тући; а кањски учитељ »Браниковац« има се свргнути, јер је: »пијанчио, картао се и протеривао«!

Да имате ијоле карактера у себи, сигурно не бисте донели онај чланак у »Застави«, који Вам је послао Бенин, а још мање онај други, који вам је из Кања послао »Кањанин«, а пошто сте оба чланка донели, то Вам ево овде изјављујем, да такове моралне покварености може само у Вас бити! Стидите се, ако и најмање стида у себи имате!

У Даљу 20. јуна 1908.

Душан Магарашевић,
свештеник.

НОВИ САД, 28. јуна 1908.

— Сазив нар.-црквог сабора и кр. комисар. Као што будимпештански листови, који стоје близу владе, јављају, у течају месеца јула биће сазван српски народно-црквени сабор, да бира патријарха. Краљев указ о том изићи ће можда већ сутра.

Данашња јутрењача »Заставина« пак јавља, да ће за кр. комисара на том сабору бити именован министар правде др. Антон Гинтер, и налази, да је изашиљање комисара мотивисано 8. §-ом саборског устројства. И та иста »Застава«, чији су воћкови и рукама и ногама радили, да се за кр. комисара на наш сабор изашље брадати гроф Бађањи, сад се улагује Гинтеру! О, та пуста »безусловна благонаклоност«! Шта све радикали не ће учинити њој за љубав!

Исти министар Гинтер, што ће бити кр. комисар на нашем сабору, хвалио се пред угарским сабором, колико је до сада дао подигнути преских парница против немађарских новинара. Ово му је в.-кикиндски посланик у свом говору о прорачуну у највећој мери замерио, рекав: кад се у другим државама појави нужност подизања преских парница, то свуда министар правде ово сажаљева, а не да се — као г. Гинтер — тиме хвали пред сабором.

Међу тим, ако је већ морало бити комисара на нашем нар.-црквг. сабору, ипак држимо да је боље, што је изаслан министар правде Гинтер, него познати гроф Теодор Бађањи, који слепо повлађује радикалима.

Ово је првина, да изаслани кр. комисар не зна ни речице српски. Последњи кр. комисар Бела Талијан, пошто му је мати била Српкиња, ипак је нешто и нешто разумевао српски.

»Застава« запева, што је сабор сазван у ову врућину. А зар петровдански сабор од г. 1897., који је спасао оно, што је »мајски« радикалски сабор кукавички напустио, није био сазван у највећу врућину? Да, од тога доба се радикали нагојили, па им је мучно на врућини »радити за народ«. Они би хладовине! Па нека се не брину: Биће за њих у двору ухлађена шампањца, јер они су гласачи данашњег администратора карловачке митрополије. Бар већина њих.

Синоћњи (вечерњи) лист »Пестер Лојда« јавља ово:

»Администратор карловачке митрополије епископ Лукијан Богдановић је данас пре седнице Горње Куће подуже разговарао с министром-председником дром Александром Векерлом. Последица тог разговора је, што је епископ Богдановић сазвао Митрополијски Црквени Савет за 1. (14.) јули о. г., у седницу, у којој ће се на основу већ стиглог кр. отписа од 6. јула о. г. установити рок састанку црквеног сабора, који има изабрати патријарха.

Као што чујемо, **сабор ће се сазвати у Карловце 8. (21.) јула.** Првог дана ће се сабор конституисати, другог ће бити призивање св. Духа, а трећег ће се дана приступити избору патријарха«.

— Ко се боји слоге у Српству? Боји се у првом реду Јаков Томић, који живи од нелоге у Срба, па одмах лајбжурнал новосадског великог жупана Бале, злогласни листић »Хатарер«. Људи око тог листића не знају, да је Јаков Томић обрао бостан у српском народу, да се је заплео у кучине своје наопаке измећарске политике, те мисле, да ће они преко тог несретника и даље вући српски народ за нос. Али протрч', зече! Господа око »Хатарер«-а и остали стари и новопечени Кошутовци виде, да се у српском народу у Угарској извршује процес консолидације и концентрације, који ће да истргне српски народ из амбиза, у који га је гурнуо један човек, што је дошао у народ с демагошком девизом: »хлеба народу!«, а данас се залеђима народним грли и љуби с људима, као што су на пр. они око »Хатарер«-а, који би нас независне Србе у кашици воде попили — кад се не би бојали да ће им засести тај залогај — и који нама Србима поручише недавно, да једемо »мађарски лебац«.

Бојећи се, као и туцинданац, да какогод у српском народу не настане слога, и »Хатарер« се, као и његова сестра »Застава«, заурњао у једном глупом чланку (бр. 53.) на конференцију Срба, што је 14. (27.) јуна о. г. одржана у Новом Саду. Тај бедни кошутовски листић је просто пренео све оне гадлуке, што их је »скршени« Јаков просуо у својој помијари против те

конференције, само је још додао једну глупост, коју човек »историјског ножа« није смео да метне у свој одвратни лист. Наиме, није себе византински похвалио у »Застави«, него у »Хатарер«-у. Чујте и смејте се, браћо Срби, шта каже Балин листић. Он вели, да смо ми, српска народна слободоумна странка, — јер нас бадрца — чекали тек да оде на Приморје Јаков Томић, па смо онда сазвали конференцију!! Пре свега лаж је, да је то била наша страначка конференција, јер на њој беше и људи ван странака, а још је крупнија лаж, да се неко боји једног друштвеног и политичког банкрота. Одржање конференције је било решено давно пре тога, него што је »болесни« Јаков стругнуо на Ривијеру, да тамо пландује у доба, кад је српски народ у Угарској у најкритичнијем стању.

Радикалски тутор »Хатарер« каже, како се он узда, да из нових избора за нар.-црквени сабор не би изишли победоносно либерали и самосталци, који »мрзе Мађаре« (отрцана денунцијација!). А шта је показао избор у Темишвару? Па шта ће бити у Бечкереку, где су се радикали својим проневерама тако грозно обрукали? Да радикалски вођкови нису исплакали од Векерла милост, да не буде нових избора, видео би »Хатарер« своје радикале и на автономном пољу треснуте о земљу.

Али да се види, какав је »Србин« Јаков Томић и како га љуби кошутовачки рептил »Хатарер«, ево једног места из споменутог чланка беднога »Хатарер«-а. Гнусно нападајући поједине прваке српске народне слободоумне странке, вели »Хатарер«, да се нова српска странка оснива

»баш сада, кад прави (?!) вођа српског народа, **женијални Томич Јашо са златном сабљом и златним пером** на једном удаљеном острву Адрије проводи свој погодишњи допуст«.

Као што видите, »Хатарер« врло добро зна домаће ствари своје браће у клики око »Заставе«. Он нам је тек казао, да је »тешки болесник« Томич Јашо »на једном удаљеном острву Адрије« и да је добио »погодишњи допуст«. Јаков је, међутим, нагло прекинуо тај допуст и дојурио кући, да се сутра баци пред ноге Векерлу и да пољуби прашину на чизмама министровим. Из горњег цитата видите уједно и то, како »Хатарер« залуђује наивну и необавештену публику своју о »вредности« Јакова Томића. Само где му нађе »златну сабљу«, кад се Јаков поред отровног пера свог најраће служи — ножем!

— **»Слога« у мађарској коалицији.** Час-по, па избије на јавност, да се у мађарској коалицији поједине странке међусобно уједају. У тој коалицији има много људи, који би да дођу до масних звања, али за све њих нема доста такових синекура. Нарочито се најмалобројнија странка у мађарској коалицији, пучка странка, тужи, да су сва великожупанска места други згепили, а њој да је остао цвоњак. И због тога је ономад орган те странке избацио једну тугованку на своје сестре у коалицији. А »Мађарорсаг«, полуслужбени лист кошутовачки, на ту »Алкотмањеву« тугованку вели: Изволите на поље из коалиције, ако вам није по вољи!

Такова је, ето, »слога« у мађарској коалицији. Но о том трвењу у мађарској коалицији сулуда »Застава« ћути као заливена, да њени телићи не дознају, е ће се за мало распасти та мађарска коалиција, која »Застави« и радикалској банди држи душу. Али док »Застава« ћути о оном, што је несумњив факт, дотле она узима слоновске наочари те из мађарских коалиционашких листова и Раухових рептила ишчитава лажи о »распаду« српско-хрватске коалиције. Каква подлост!

Политички преглед.

— **Раухова освета.** Јавили смо, како је Горњи Карловац одбио »цењену« посету намет-бана Рауха, те је овај отперјашио даље. Због тога је Раух послао у Г. Карловац тајника земаљске владе Ђорђа Хорвата као владина комисара. Страшан јеси, Господи! Штета, што Раух није дао прогласити опсадно стање; онда би ваљда смео завирити у Карловац.

И Петриња се угледала на Карловац. Петрињско варошко представништво је једногласно решило, да не учествује у свечаности поводом укидања мостарине, јер је на ту светковину дошао и Раух.

И Рауху све то није доста?! Он и даље седи на банској столици, на коју га је притиснуо Векерле. Раухова »Застава« сад ће се сигурно окомити и на градове Карловац и Петрињу, но свесни грађани тих вароши ће »Застави« доделити оно место, које јој и приличи, а где — non olet.

— **Угарски сабор.** У јучерашњој седници Горњега Дома усвојен је законски предлог о уређењу поседа а тако исто и новела о овршном поступку у опште, но са модификацијом, да се чиновничке мировине могу узаптити до једне трећине а мировине удовица да се никако не могу узаптити. Према тому су неки параграфи измењени.

ВЕСТИ ИЗ МЕСТА И ИЗ НАРОДА.

Нови Сад, 28. јуна 1908.

— † **Авакум Травањ.** Јуче у јутро преминуо је у Новом Саду умировљени учитељ Авакум Травањ, после дуге и тешке болести. Покојник је 30 година служио српској школи и просвети као савестан и вредан учитељ, а уз то беше добар Србин и племенит човек.

Био је најпре кратко време учитељ у Денти, а после је дошао у Турију, где је својом честитошћу стекао велику љубав народну. С покојним бележником Васком Стојковићем основао је врли покојник г. 1869. у Турији српску читаоницу, којој је дуго година био тајник. После свог умировљења дошао је у Н. Сад, где је такође стекао леп круг пријатеља. Колико је у Турији био омиљен, види се и по том, што је тамошња српска црквено-школска општина изаслала своје изасланике на погреб.

Иза себе је оставио ојађену удовицу, пет синова и две кћери; међу синовима је најстарији Коста, учитељ у Сарајеву и чувени певач. Оплакује свог оца у покојнику и наш пријатељ г. Гавра Травањ, свршени философ.

Земни остатци покојникови сахрањени су данас у 11 с. пре подне уз лепо саучешће покојникових колега и овдашњег српскога грађанства. Ојађеној породици наше искрено саучешће. Мир нека је пепелу упокојеног народног трудбеника Авакума Травања! Вечан му био спомен међу нама!

— **Велик пожар**. Прошле суботе у бачком селу Лалићу запали се једна кућа. Сељани су заман гасили ватру, јер је дувао јак ветар. За кратко време пожар захвати и друге куће и кад је страшна стихија угушена у недељу после 8 сахата у јутро, већ је изгорело 25 кућа.

— **Већ их фалзификују!** Тек што су нове банке од 20 Круна ушле у промет, а већ су у Ст. Бечеју ухватили неког човека, који је правио лажне нове банке од 20 Круна. А овамо су стручњаци рекли, да те банке никако није могуће фалзификирати! Тај Бечејац је врло вешто направио лажне нове банке од 20 К. За то, пазите и кад примате нове банке од 20 Круна!

— **Избор подбележника.** У Ст. Футогу је ових дана изабран за подбележника г. Милош Марковић. У њему општина добија савесна и вредна подбележника.

— **Ковиљска кроника.** Са жалошћу су Срби поротници код новосадског кр. судбеног стола приликом поротних расправа виђали, да шајкашка села Горњи и Долњи Ковиљ достављају у новије време највећи број преступника и зликоваца, и то — на жалост — све саме Србе. Ево и сад имамо да забележимо неколико жалосних случајева из ковиљске кронике.

У Горњем Ковиљу су 15. (28.) јуна о. г. до сад непознати лопови обили магацин трговца Александра Кона и собу Николе Панића и однели све, што год су само могли однети.

Вукашин Панић, дечак од 12 година у Г. Ковиљу, свади се у игри са 6-годишњим дететом Јованом Поповим. У гневу Вукашин утрчи у собу, скине са зида пушку свог оца и кроз прозор пукне на малог Попова те сирото дете смртоносно рани.

Заиста, ово су појаве, које морају бацити у бригу све оне, који воде рачуна о будућности нашег народа. У школи, под данашњим приликама, немају учитељи времена да поучавају децу врлинама, јер им позната струја друге дужности товари на леђа. А породица? На жалост, старији у највише случајева баш уче своју децу, да буду убојице.

— **Из »Заставине« бубнуотеке.** Како је ниско пала »Застава«, види се и по њеној спољашности. Ко хоће о том да се увери, нека прочита само наслов другом чланку у данашњој (140. бр.) ергелуши »Заставе« и у истом броју, како је матора тета »Застава« реч »краљ« претворила у — »крља«! Наравно, »Застави« се врзе по глави крља, јер међу радикалима је пуно народних крља.

У истом броју »Заставе« штампан је телеграм под насловом: »Штрајк морнара«. Ту се казује неуким читаоцима »Заставе«, да је управа речке поште тражила од поморске власти торпеде, да се побуна утиша. То је ужасна глупост. Пре свега штрајк није побуна, а друго, ко ће против штрајкаша искати торпеде, које се употребљавају у рату за разоравање великих ратних бродова?! По »Застави« би власти штрајкаче на копну гађали торпедима!! На тај свој проналазак треба »Застава« да иште патенат. »Застава« је колосално глупа, па је од речи »Torpedoboot« (торпиљер), што не зна, шта је, узела само први део: торпедо. И тако је избацила још једну глупост, јер торпедо дејствује само у води и то тек кад га избаци торпедни брод (торпиљер). А власти на Реци су искале торпиљере у помоћ, а не торпеде, звекани заставашки!

— **Српски дипломатски подмладак.** Јављају нам из Париза, да су на ондашњој политичкој школи четири вредна Србина положили с одличним успехом своје дипломске испите. Од четрдесет и седам дипломâ добио је г. Душан Томић, родом из Ковина, осамнаесту а г. Спира Ристић, бивши драгоман српскога конзулата у Скопљу, деветнаесту. И г. Светислав Протић и Антоније Ристић добили су дипломе такође у првој половини по класификацији. Г. Душан Томић намерава као журналиста остати у Паризу а остала ће тројица ступити у дипломатску службу у Србији, одакле су и родом.

— **Лековитост српског блатног купатила Русанде.** Како из Меленаца јављају, од 570 болесника, који су дошли на »Русанду«, да траже помоћи од разних болести (као скрофулâ, ревме, укочености, згрчености, севотине у костима, ишијаса и хроничних кожних болести) после употребе само 21 купке, отишли су потпуно излечених 276, полуизлечених 222, а неизлечених 72. Из ових бројева се најбоље види лековитост блатног купатила »Русанде«, које и опет нашем свету препоручујемо у место страних купатила, јер може уз мање трошка и пре и сигурније лека наћи. Упозоравамо читаоце на данашњи оглас о том.

НОВОСТИ СА СТРАНЕ.

— **Забрањена позоришна представа.** У Марамарошсигету је ондашња румунска омладина хтела да приреди позоришну дилетантску представу, у којој би учествовао био и славни румунски глумац Барсаб. Но власт је забранила ту представу. Зашто?

— **Срушио се мост.** Јуче у подне се у Колину срушио јужни мост преко Рајне, који се још градио. Четрнаест особа се подавило, деветорица су тешко озлеђени. Узрок несрећи је био то, што је дрвена конструкција моста била су сувише слаба а железна конструкција релативно сувише тешка.

НОВИЈЕ.

Будимпешта, 27. јуна. Гроф Апоњи је издао наредбу, која навештава модалитете допуни платама учитељâ и учитељицâ на вишим народним и грађанским школама.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву »БРАНИКА«.

Нова српска странка у Угарској.

Турски Бечеј, 28. јула. (Кор. Биро.) Нова српска странка, чије је образовање закључено на овдашњем ономадашњем збору, тражи остварење права, зајамчених у народносном закону, но не ће да ствара привилегије. Странка та **признаје мађарску државну идеју,** уважава права мађарског језика и жели да ради у споразуму с Мађарима.

(Као што се из садржине тог телеграма полузваничног Кореспонденц-Биро-а, као и из писања свих мађарских новина види —, нова српска демократска странка наилази на добар пријем код мађарске владе, а делом и у мађарском јавном мишљењу. Ово је са свим природно, чим се та нова странка ставила у противност са народносним програмом од год. 1895., па се ставила у противност са народносним клубом и са становиштем немађарских народа у одбрани угроженог им народног бића. Што смо имали рећи о тој странци, рекли смо у нашем чланку: »Демократија без народносне основе«, који је изашао у 140. броју »Браника«. Томе чланку немамо ништа ни додати ни одузети. — Ур. »Бр.»).

Насиље у Босни.

Сарајево, 28. јуна. Познати слависта, професор београдског свеучилишта Миле Павловић јуче је из тобожњих политичких разлога протеран из Босне.

Раух даље тера освету.

Осек, 28. јуна. У данашњој скупштини варошког представништва протестовао је посланик др. Антоније Пинтеровић против наименовања великог жупана барона Владимира Рајачића и против тога што Векерле хрватског бана назива експонентом угарске владе. Против протеста су говорили Рајачић и Васа Ђурђевић. По предлогу Васе Муачевића решило је онда варошко представништво, да се Пинтеровићев протест уведе у записник. Говори се, да ће услед тога варошко представништво бити распуштено те ће бити наименован владин комисар.

Високоблагородном Господину

Дру БРАНКУ ИЛИЈЋУ,

фишкалу нар. фондова,

у

Новом Саду.

Жао ми је, што немам излишних новаца, да упитам г. фишкала преко суда, како имаде слободу називати ме којекаквим, но као свештеник нисам навикао по судовима се вући. На послетку не чудим се, да сте пуни таких лепих израза, када знадем, да сте васпитани на гробљу алмашком!

Г. Илијћ се јако једи на мене, што сам се усудио изнети на јавност његов нерад око повратка наших школа, баца анатему и позива ме на одговор, јер иначе зло и наопако. Напомиње једно писмо, у коме, после силних пожурница од стране наше црквене општине, наговара је, да подигне једну вероисповедну школу. А зар не зна, да вероисповедне новоподигнуте школе у Шајкашкој немају редовности? Народни радикални посланици се јако заузимали на сабору за наше школе! Г. Илијћ је заборавио на писму датум ставити. Ми молбу посласмо 1902. год., а он одговара 1907.!

Врло се слабо осврћем на трабуњања и подметања г. Илијћа. Поштен свет зна, какав сам, ја се тиме поносим. Што ме пак г. Бранко фишкал не трпи — ја се радујем.

За истинитост мојих навода и опет велим, да може свакоме послужити наша уредна црквена архива, а г. Бранку фишкалу саветујем, да се не једи, јер ће његов јед бити од велика уштрба по добробит српскога народа.

Бар да је у Новом Саду Момчило Тапавица, њега бих умолио, да однесе лично г. Илијћу мој одговор, а уверен сам, да би ми се радо одазвао; овако: јеже писах, писах и паки тврдим, да је цела истина све оно, што написах. Г. Илијћа пак само презирем!

Молио бих искрене пријатеље г. Илијћа, да му доставе и овај број »Браника«, из кога ће можда разумети, да без Момчила немам шта одговарати.

У Чуругу, у очи Петрова-дне 1908.

Василије Теофановић
парох чурушки.

РАЗНО.

— **Венчање на смрт осуђеног човека.** У Лоћи (у рускоj Пољскоj) одржана је свадба у необичним приликама. Лоћински генерални гувернер је допустио на

смрт осуђеном Владиславу Глушковском, да се венча са својом наложницом Јулијаном Кжиминском, да би им ванбрачно дете постало законито. Свадбена церемонија је одржана у присуству родитеља новобрачника. Сам младожења се тако држао, да нико не би мислио, е ће кроз који час на вешала. Своју невесту, која се гушила у сузама, тешио је руском пословицом: »две смрти не бива, а једној не избеже.« Кад је написан венчани лист, млада добије заповест, да се прашта са својим мужем—за увек. После шест сахати младожења је висио на вешалима.

Трговина.

НОВОСАДСКА ПИЈАЦА.

ИЗВЕШТАЈ

29. јуна (12. јула) 1908.

Нова пшеница I. каквоће	К	11·——11·10
Нова пшеница II. каквоће	„	9·80— 9·90
Зоб — — — — —	„	8·20— 8·30
Јечам — — — —	„	6·60— 6·70
Кукуруз: — — — —	„	7·20— 7·30
окружен (нови) —	„	—·—

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

Казани за пециво ракије
најновије
и најсавршеније конструкције

осим мог сопственог и патентованог системе ракински казана, правим а имадем и увек на стовариштy сваке друге врсте које најтоплије препоручујем свима произвођачима ракије, цене су солидне, утврђене и умерене. Осим ракијских казана у мојој радионици израђујем и практичне **прскалице** противу **перонoспоре** по сопственом систему, а имадем их свагда готових на стовариштy да могу одмах и на већу количину продавати. Поред тога имам увек на стовариштy велик избор сваковрсног кућевног бакарног посуђа сопствене израде по најумеренијој цени. **Илустроване ценовнике** шаљем на захтев сваком бесплатно.

МИЛАН Т. ЈОВАНОВИЋ, казанџија
621 32—52 У НОВОМ САДУ
Адреса Ujvidék Lázár-utca 4. ћошак

Помодна трговина мушке моде
ЈОВАНА ЛЕТИЋА
НОВИ САД, главна улица бр. 9.
Препоручује своје **најбогатије** стовариште свих мушких и дечјих помодних ствари, као:
најбољих Ita Piess и енглеских
шешира
огроман избор дивних
вратних марама (шлајфни),
најфинијег јегеровог и белог рубља:
КОШУЉА, КРАГНОВА, МАНЏЕТА, ЏЕПНИХ МАРАМИЦА,
богато стовариште путничких потреба:
ШТАПОВА, КИШОБРАНА, ПУТНИХ САНДУКА,
Изврсне парфимерије: мирисави сапуни, помаде, пасте и воде за уста и зубе, ит. д. ит. д
Све из најпризнатијих творница.
Потпуно сортирана 159 17—52
СРПСКА РАДЊА. —— ЦЕНЕ УТВРЂЕНЕ.

ПОГРЕБНО ПОДУЗЕЋЕ
и стовариште надгробних споменика
ПАЈЕ МАРКОВИЋА у Н. САДУ
у средини дунавске улице, телефон број 168.

Филијала: погребно подузеће „Конкордија“ преће Ђуре Стојковића, ћурчинска ул бр. 15.
Држи вазда огроман избор оваковроних камених надгробних споменика. Натписе изрезује најсавршеније, а позлата дупла и дуготрајна. Велики избор мрт. сандука, венаца, покрова и целокупне опреме за погребе Цене отрого солидне а послуга најтачнија. 140 30 52

☛ Једино прави је само ☚
Тијеријев балсам
са зеленом заштитном марком, на којој је калуђерица. Најмања пошиљка 12/2 или 6/1 или 1 патент-путничко-породична боца **К 5·** Паковање бесплатно. (231 13—33)
ТИЈЕРИЈЕВА МАСТ ОД ЦЕНТИФОЛИЈЕ.
Најмања пошиљка 2 тегле **К 3·60**
Најбоље кућевно средство против болести стомака, грчева, кашља, грудобоље, занаљења у свима органима, костобоље, рана свију врста, апсцеса, отока, озледа сваке врсте и т. д. Ваља адресирати: *Лекарница* **А. Тијерија** у **Прегради** код Рохича. (Sauerbrunn.)
Депо у *Будимпешти* код апотекара *Јосифа Терека*, *J. & Dr. Лео Јегра*, и *Л. Вертеша* у *Лугошу*.

ЛИБМАН и ТОТОВИЋ
Нови Сад
Житна пијаца бр. 1. и Ћурчијска ул. бр. 37. Телефон бр. 159.
ФАРБАРА
Велико **стовариште** Боја, лакова, фирнајза, цемента, каје, гипса и разног материјала.
624 43-52

Ђула Бауер
ВЕЛИКА ПИВАРСКА РАДЊА
Нови Сад, (Ujvidék).
НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ПИВА
Пилзанског) прастарог извора
Будвајског) (Urquell)
Штајнбрушког првог мађ. деоничарског друштва.
Хагенмахеровог, Будафокског и штајнбрушког деоничарских пивара е само у добу сезоне далеко чувано Салватор пиво.
Дневно се пуни са модерним американским машинама за прање и пуњење флаша.
Поруке се брзо и јефтино обављају. 321 13—25

За **ЖЕНСКЕ**
Најбоље средство за лепоту!
Фелдешов МАРГИТ-КРЕМ
Ненадмашно. Чини чуда.
-- отклања пеге, леће, бубуљице, -- сојетце и друге кожне нечистоће. Може да изгласи боре и уме лице да створи белим, свежим и глатким. Цена једној малој тегли К 1.—, великој К 2·—.
Поштом отправља произвађач **Климентије Фелдеш** *апотекар у Араду.*
Може се добити у Новом Саду код Гавре Плавшића, Јована Вујића Карла Гросингера и дрогерији Клајна Оскара
94 ·4—5
Ваља се чувати патворина.

ЈЕДИНСТВЕНО И НЕНАДМАШИМО
ЛЕКОВИТО БЛАТНО КУПАТИЛО
„РУСАНДА“
у Меленцима (Торонт. жупанија) у Угарској
отворено је 1. (14.) маја 1908.

а завршује овогодишњу купалишну сезону 1. (14.) септ. 1908.

СИГУРНА ЛЕКА у овој купци, наћи ће они болесници, који пате и болују од ових болести:

1.) **Скрофуле** у свима облицима и појавама,
2.) Отока у жљездама и кожи, 3.) Чиревима.
4.) Костобољи, реуми у свима облицима и појавама.
5.) Застареле тврдоће, укочености, згрчености, после запаљења у зглавцима, (контрактуре.)
6.) Застарелих рана и отока, нарочито услед кошчаних болести Caries-Necrosis-a, у чему надмашује и најгласовитије интернационалне купке.
7.) Кроничних кожних болести, особито суве екцеме.
»Prurigo Psoriasis« — кожне болести свију врсти, које нису могле никакове лековите масти излечити.
8.) Севотине и застареле реуме.
9.) Са успехом лечи застарели Луес, Ишиас, и т. слично, те су за ту сврху спремљене нарочите кабине.
10.) Код женскиња са сигурним успехом лечи неуредан крвоток, и живчана поболевања.

Од последњих 570 придошлих купалишних болесника, по употреби само 21 купке отишли су **потпуно излечени** 276, **полуизлечени** 222, неизлечена 72 болесника.

Управа купатила располаже бевбројним захвалним изјавама оних болесника, који у дугогодишњим мукама своје болести, изгубише сваку наду за оздрављење, а који се по употреби **само 21 купке**, опростише несносне и мучне боље и потпуно здрави кућама вратише.

Поред чудне природне лековитости, купатило је по модерном укусу и данашњим захтевима удешено тако, да гостима стоји на расположењу, вијугастим стазама лепо удешен и пространт цветни парк, са дебелим хладовима и угодним клупама, три лепо и модерно намештена хотела са гостинским собама, пространт курсалон, и трапезарија, гласовир, куглана, особита музика, изврсна кухиња и тачна послуга.

Купатило шаље свакоме бесплатно, на захтев уз обележје тачне адресе купалишне проспекте.

За управу купатила „Русанде“.

У Меленцима 24. јула 1908. године.

Каменко Пиперски 413 1—3 **Ђена Петровић**
деловођа. председник.

Нових јудиларних 100 крунаша
у злату
може се добити уз малу доплату
у Мењачници Централног Кредитног Завода д. д.
363 19— **у Новом Саду.**

СРПСКА РАДИОНИЦА ЈОРГАНА
ЗОРКЕ МИЛИЋЕВЕ у Новом Саду
житна пијаца бр. 3
прима и израђује сваковрсне
ЈОРГАНЕ.
Писмене поруџбине са стране разашиље поштом уз поузеће о свом трошку.
Јамчи за најбољу израду као и најумеренију цену. Препоручује се поштованим Српкињама као и г. г. Србима трговцима.
402 5-50

Столарско грађевинарска радионица
СТЕВАНА ГРЧИЋА
У Н. Саду, Петефијева ул. 38.
Препоручује се п. н. грађанству из места и са стране за израду: Модерних трговачких штелажа и портала, за израду олтара црквених столова, најмодерније кућне намештаје. Намештаје за кухињу. 201 14 52
За новозидане куће, прима се целих грађевинарских столарских послова. Све по врло умереној цени. Ценовнике и предрачун дајем на захтев.

ПРОДАЈЕМ
100 јутара оранице и кућу из слободне руке.
Ближа извешћа даје
Ђока Станојевић
СУСЕК.
395 (2—3)

„ПРИЈАТЕЉ“
једино чисто српско правосл. друштво
исплатило је
46 хиљада К наследницима завештача својих.
Позивамо
само Србе и Српкиње правосл. вере, који су здрави, пунољетни, или ако нису преживели 52-гу годину живота свога, да се уписују у исто друштво а на темељу оне: *„Свој Своме“* и *Срби Србима.*
Одмах
издајемо друштвене обвезнице на 2000 К. чим који пријавник пошље нам у име уписнине и чланарине 8 Круна.
Пожурите се
са пошиљком 8 К. и своје тачне адресе.
На захтев
шаљемо наше тисканице и опширнији обавештај.
Савесним
и марљивим *скупљачима чланова, дајемо: пристојну новчану награду.*
Управа друштва **„ПРИЈАТЕЉ“**
у Сегедину
„BARÁT“ szerb egyesület Igazgatósága
Szeged 339 6-12

ДОЛАЗИ ДОДАТАК

БЕОГРАД

ХОТЕЛ „МОСКВА"

СРБИЈА

У НОВОЈ ПАЛАТИ ОСИГУРАВАЈУЋЕГ ДРУШТВА „РОСИЈА"

ХОТЕЛ ПРВОГ РЕДА

на најлепшем и најживљем месту у Београду, — на Теразијама — са 40 елегантно намештених соба и салона, све са улице, са дивним и романтичним изгледом на Београд и околину. Нов намештај и рубље. Собе за купање. Електричне дизалице и сопствено електрично осветлење. Зими парно грејање. Поред све елеганције цене су хотелским собама умерене (од 3·— дин. па на више.)

ДВЕ ВЕЛИКЕ РЕСТОРАЦИЈЕ

елегантно намештене, са одличном српском и француском кујном. Најбоља француска и српска вина. Пиво се точи: српско и баварско (минхенски Шпатен). Све су цене умерене.

КАФАНА ХОТЕЛА »МОСКВА«

елегантно намештена и раскошно осветљена. Пред кафаном налази се цвећем украшена и многим електричним сијалицама осветљена тераса. Свако вече концертује од 7—11 сати оркестар Српског Народног Позоришта. У кафани могу се добити: одлична српска кафа, меланжи, сладоледи, ледена кафа, најфиније посластице и разне закуске.

Кафана »МОСКВА« прима сем листова из свију српских крајева и најчувеније словенске и друге светске политичке листове као и разне журнале.

Засебна соба за билијаре.

БАНКЕТИ, СВАДБЕ, РУЧКОВИ

:-: и ПРИЈАТЕЉСКЕ ВЕЧЕРИ :-:

могу се приредити у засебним одајама, по умереним ценама, а по претходном споразуму и погодби.

Хотел „Москва".

ПОЗИВ

НА

УПИС АКЦИЈА II. ЕМИСИЈЕ

Српске Штедионице деон. друштва

у Великом Бечкереку.

Ванредна главна скупштина деоничара Српске Штедионице деоничарског друштва у Вел. Бечкереку, одржана дана 21. јуна по н. кал. 1908. г. закључила је повисити деоничарску главницу од К 120.000·— на К 180.000·— издањем нових 500 деоница по К 120·— с тим, да првенствено право на упис нових деоница имају досадањи деоничари до износа својих деоница I. емисије.

Упис на деонице нове емисије траје до **31. јула 1908. год.**, а код уписа има се одмах платити:

К 20·— по свакој уписаној деоници;

остатак пак платиће се у следећим оброцима:

К 25·— до 31. августа о. г. по нов. кал.
К 25·— до 30. септембра о. г. по нов. кал.
К 25·— до 31. октобра о. г. по нов. кал.
К 25·— до 30. новембра о. г. по нов. кал.

Укупно К 120·—

Ко са уплатом заостане, има платити за време за које је заостао 6% камате. Ко ни за 30 дана после доспетка ма и једног оброка своје уплате не положи, губи право на упис нових акција, и све уплате, које је дотле положио, губи у корист штедионичког резервног фонда.

Уплате на ове деонице укаматиће се до 31. децембра 1908. год. по нов. кал. са 5% камате, која ће се камата исплатити деоничарима почетком јануара 1909. год., те ће према томе ове деонице партиципирати на дивиденду почевши од 1. јануара 1909. године.

У **Вел. Бечкереку,** 30. јуна 1908. год.

Управа.

405 3—3

Главно стовариште свих осталих минералних вода.

„Књаз Милош"

буковачка кисела вода

најчистији и најбољи алкалични кисељак,

„Српски Селтерс"

НАЈБОЉА ЛЕКОВИТА алкално муријатичка вода

Главно стовариште за Нови Сад и околину код

ПЕТРОВИЋА и ПОПОВИЋА

трговина спецераја и деликатеса **на велико и мало**

ћошак главне и лебарске улице Нови Сад.

Поруџбине са стране извршујемо брзо и тачно.

506 50—100

По анализи најбоља столна и лековита вода.

Од Ц. Кр. Земаљског Школског Одбора одобрен

ПАНЗИОНАТ СА ШКОЛОМ

заједно за ученице, за више свестрано образовање

ХРИСТИНЕ ЈОВАНОВИЋ У БЕЧУ,

WIEN, VIII., Pfeilgasse 5,

Проспекти и најлепше препоруке стоје на расположењу. Леп положај. Собе са свима удобностима. Савесно васпитање и настава уз гимнастику. Конверзација: немачка, француска и енглеска. Предају најбоље наставничке снаге.

Пријаву и упис

ваља извршити што раније код **управе** овог пансиона, иначе се доцније пријаве после заузетих места не ће уважити.

386 6—15

НОВА ПОМОДНА ТРГОВИНА ЗА ГОСПОЂЕ И ГОСПОДУ.

Част ми је поштов. грађанству из места и околине до знања ставити, да сам своју досадању фирму Бранко Чавић асосијирао с г. Љубом Поповићем под фирмом

Чавић и Поповић.

Радњу смо знатно проширили (у локалу пређе Браће Поповића) и одговарајући данашњем духу са најбољом ЕНГЛЕСКОМ, ФРАНЦУСКОМ, ШВАЈЦАРСКОМ и НЕМАЧКОМ РОБОМ снабдели од најефтиније до најскупље цене.

БЛУЗИ, СУКАЊА, ПЛАТНЕНИХ и БАТИСТАНИХ, ШТИКОВАНИХ ХАЉИНА, ЖИПОНА, СУНЦО и КИШОБРАНА РУКАВИЦА и ЧАРАПА, ШТИКЕРАЈА, ЧИПАКА, најмодернијих, сваковрсних НАКИТА ЗА ЖЕНСКЕ ТОАЛЕТЕ.

ШПЕЦИЈАЛИТЕТА најбољега кроја ФРАНЦУСКИХ МИДЕРА. Скрећемо пажњу п. н. удавача на наш ВЕЛИКИ ИЗБОР БЕЛОГ ВЕША, У ШИФОНУ, БАТИСТУ и НАЈФИНИЈЕМ ЛАНЕНОМ ПЛАТНУ. По жељи стојимо у свако доба С БОГАТОМ КОЛЕКЦИЈОМ на услузи.

За госпоДу препоручујемо велик избор најбоље каквоће СВАКОВРСНОГА ВЕША, ЕНГЛЕСКИХ ШЕШИРА, ЦИЛИНДЕРА, КИШОБРАНА, ШТАПОВА, КРАВАТНИ, КРАГНОВА, МАНЦЕТА, ЦЕПНИЦА и све остале приборе мушке моде. Велик ИЗБОР КОФЕРА. Поруџбине са стране обављамо тачно и брзо. 324 17—50

ОБЈАВА.

Свима својим цењеним муштеријама јављам, да сам са радњом **српско-православних црквених утвари** преселио из своје старе куће — преко пута у нову купљену кућу дунавска ул. број 10. а у истој кући на I. спрату и станујем.

Иначе адреса је како за писма тако и за брзојаве

Никола Ивковић

НОВИ САД (Ujvidék).

Највећа трговина српских православних црквених утвари: одежда, неба, литија, барјака, крстова и т. д.; радионица иконостаса и христових гробова, радионица свештеничког одела и стовариште свештеничких шешира, камилавки и појасева.

387 6—15

НЕМА ВИШЕ СЕДЕ КОСЕ!

„ТИНКТОЛ“

(Заштитна реч бр. 232.)

је идеално средство за бојадисање косе, које средство власима на глави и у бради за неколико минута *сталнo* даје млађани сјај, природну првобитну боју: смеђу, загаситосмеђу, угаситу или црну.

ТИНКТОЛ је сасвим нешкодљив препарат, састоји се само из једне течности, која се на *врло проси* начин оваке употребљава: Овлажи се чешаљ тинктолом, њиме се превуче кроз косу и остане на њој боја, која ће се за неколико минута сасушити. 150 34—50

При наруџбини ваља означити боју (плаву до смеђе или црну). Цена је 1 флаши са тачним упутством за употребу К 3. — Шаље дневно поштом произвађач: **Friedrich Radda** Apotheker, Pancsova (јужна Угарска.) Стално стовариште у Будимпешти код **Jos. v. Török,** Apotheker, Königsgasse 12.

Прва српска ливница метала

Данило Недучин

у Н. Саду, *Курчијска улица бр. 30.*

Израђује у спственој ливници: **казанџијске славине и мешалице по свом најновијем проналаску. Пивских и винских славина. Пумпе за бунаре и алкохолна пића.** Потребне делове, лагере за сваковрсне машинерије за млине, цигљане, израђујем за дандва, а у случају потребе још у краћем року, по јефтиној цени него игде. Аване, пеглајзе, нацаке за стражаре.

КУПУЈЕМ по највишој дневној цени стари метал, бакар, месинг, цин, цинк, олово. 139 19—52

Молим сваког брата Србина да ме у кругу својих пријатеља —, који моје ствари потребује — препоручи.

За летњу сезону

стигао ми је врло богат избор

у мушкој и женској конфекцији као и највећи избор **уженским костимима, шосовима, свиленим, вуненим и батистаним блузама,** све по најмодернијем енглеском и француском крају.

Послуга је уз **најумереniју цену** код српске фирме

П. Н. Момировића

у Новом Саду,

Главна улица бр. 3.

160 11—52

ЖЕЛИТЕ ДА ВАМ ЊИВЕ РОДЕ?

Доказано је, да скоро све наше земље немају довољно фосфорне киселине, коју потребује:

Пшеница, Раж, зоб, јечам, кукуруз, шећерна репа, крумпир, винова лоза, воће и баштованске биљке да би могле **ДОБАР РОД ДОНЕТИ.** Многи покушавају да ђубретом из штала (стаја) поправе своје неплодне њиве; али узалуд јер у том ђубрету нема фосфорне киселине. Само оне њиве и земље се поправиле и донеле привреднику скоро ДУПЛИ РОД, које су ђубрене

ВЕШТАЧКИМ ЂУБРЕТОМ

(суперфосфоратом)

које има фосфорне киселине и које је прегледом власти пронађено као корисно, тако да га и **министарство пољопривреде свакоме препоручује.** Добија се будзашто једино код:

ЈЕФТЕ ЛЕДЕРЕРА,

банкарско комисионарска радња

у *НОВОМ САДУ.*

Кошутова ул. бр. 52. Одма до главне поште.

Пишите одмах па ћете добити бадава књигу са сликама и ценовник.

АКО ТРЕБАТЕ НОВАЦА

а ви се одмах писмом или картом обратите на БАНКАРСКУ И КОМИСИОНУ РАДЊУ

ЈЕФТЕ ЛЕДЕРЕРА

у Н. САДУ, Кошутова ул. бр. 52. до гл. поште

Банка даје и посредује **зајмове на поседе и куће** до **три четвртине њихове вредности** и све то уз најповољнији услов, најнижу камату и најбрже. Све потребне послове око зајма, уваћање у грунтовницу, брисање итд. сама врши, тако да партаје немају никаквих трошкова унапред. Купује и продаје земљу а предузима и парцелирање — јефтино.

Главно заступство осигуравајућег друштва **„АНКЕР“** прима осигуравање, противу ЛЕДА, ВАТРЕ и ОБЕЗЂЕЊЕ ЖИВОТА уз најповољнији услов. 305 8-16

Ђорђе Hôта МУШКИ КРОЈАЧ

НОВИ САД, хлебарска ул. бр. 8.

апсолвент берлинске кројачке академије.

Препоручујем своје богато стовариште правих енглеских штофова.

165 17-52 Тачна израда. — Цене солидне.

Многоструко одликована. **Постоји од 1860. године.**

ФАБРИКА НАМЕШТАЈА И СТОВАРИШТЕ

НАСЛЕДНИКА НИКОЛЕ ДУСИНГА

170 16—52 **У НОВОМ САДУ.**

Ханска улица бр. I. преко пута од српске основне нар. школе препоручује своје велико, богато сортирано **стовариште намештаја за спаваће собе и трапезарије,** као и свију врста **тапецираних гарнитура за салоне** у сваком стилу по јевтиним ценама.

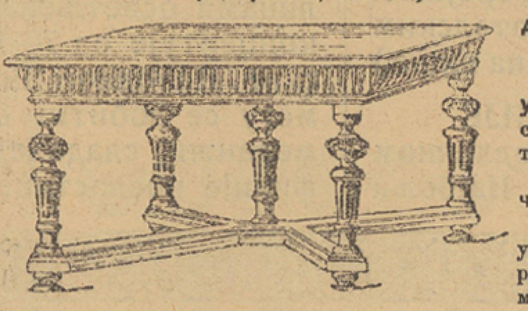
Даље: **шифонера, иревета, столова, ноћних и за умивање, орманчића, креденца, дивана, огледала, мадраца, столица,**

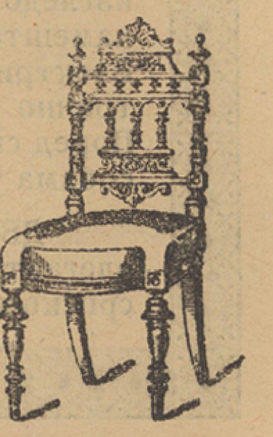
СЛИКА,

у тамној и политираној изради а солидној каквоћи и са врло јевтиним ценама.

Избор у ћилимов, прост ирчим и звесама.

Препоручујемо нашу нову уређену радионицу са машинским радом за израду свију врста намештаја по жељи.

Солидна послуга! — Јефтине цене! (О солидној послузи најбоље референције.

Издавачка књижарница А. Пајевића

(С. Ф. Огњановић)

у Новом Саду.

Нови сензационални роман

МАРИНО МАРИНЕЛИ

роб на галијама или крвава ноћ у Венецији. Историјски роман из страховитог времена млетачке насилне владавине од Б. Г. Брила.

Овај се роман сматра као један од најлепших и најзанимљивијих у свету.

Кад се први пут појавио, свуд је правио велику сензацију.

А и како неће? У њему су описани крвави догађаји у старој млетачкој републици, чувене оловне тавнице и несрећне жртве тадање инквизиције.

У роману ће бити 80 слика.

Излази сваки дан једна свеска а цена је свесци **само 5 филира.**

Претплата се шаље на месец (за 30 свезака) која износи са поштарином **К 2·—.**

На захтевање шаљемо прву свеску бесплатно на углед. 385 7—10

Хотел „БЕЛА ЛАЂА“

ЂУРЕ ЗУРКОВИЋА Нови Сад,

модерно са свима удобностима удешен, најподесније место за састанке странаца, са изврсном кујном и најбољим пићем.

Точи прастаро

(urquell) ПИЛЗАНСКО ПИВО.

НОВА ТРГОВИНА МУШКЕ И ЖЕНСКЕ ПОМОДНЕ РОБЕ

ДУШАНА Г. МОЊАШЕВИЋА

код златне кугле у Ћурчијској улици бр. 23.

преко пута **Браће Миросављевића**

препоручује свој велики избор шешира сламних и филцаних мушких и дечијих, надаље најновијих мушких тоуристен кошуља, дечијих рудер кошуљица, најновијих кравата, манџетни, крагнова, чарапа, џепница, штапова, сунцобрана, накита за женске тоалете, венаца и шлајера за невесте, женског белог рубља, рукавица, ручних радова, парфимерије и мирисавих сапуна и т. д. и т. д.

Најјефтиније цене путничких торби и кофера.

Најбоље врсте плава камена, фарбе за жито (Dupuy-Samenbeize).

НАЈФИНИЈА

зејтина, пиринца, јефтине кафе, ситна и крупна грожђа, бираних бадема и лешњика.

МИНХЕНСКО

шпатен пиво у флашама.

Највећи избор минералне свеже воде.

Разне сорти сирева.

Фришких сардина и других разних РИБА.

ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА

ДЕЛИКАТЕСА И ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА

Љ. СТЕФАНОВИЋА СИН, НОВИ САД

Основана 1866. Главна улица бр. 27.

Телефон бр. 76.

Разна калифорнијска ВОЋА

Праве манастирске ШЉИВОВИЦЕ.

Грчка лековита вина: **Mavrodaphne, Cypro, Ahaier, Malvasier.**

Сваки дан свежа путера за тај, са спахилука надвојводе Албрехта.

Најбоље врсте ВИНА бела и црна у боцама по ванредно јефтиној цени.

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

698 (25-52)

ПРИБОР ЗА БИЦИКЛЕ, НАЈБОЉЕ КАКВОЋЕ,

за чудо јефтин. Огртачи К 4·65, 5·65, 7·10 писмено јемство; мехови К 2·95, 3·25; ножни шмркови пот. 95; ацетиленске лампе К 2·75; торбе К 1·20 1·90; кесе за пртљаг К 2·10; зејтин за мазање пот. 20; кантице за зејтин пот. 12; глачина за ланце пот. 12; копче за ноге пот. 40; емаљ-лак пот. 30; главчина за слободно трчање са кочаницом патраг К 10; обично слободно трчање К 4·50; седла К 2·35; подседлице К 1·20; никловање моткице за управљање са ручицама К 3·55; ручице од јагњеде пар пот. 46; гарнитура заштитног плеха, емаљирана К 1·80; са свим никлована К 2·65; рукунице за предњи точак емаљиране и никловане само К 8; звонце пот. 90. Шиље се уз поузеће или кад се новац пошље напред. Бицикли прве врсте са еместиштима за двоструко звоно и слободним трчањем К 100.

Хиљаде признања Главни каталог бесплатно.

Индустрија мултиплекс-бициклова Берлин 26. a) Gitschinerstrasse. 15.

Траже се заступници.

Судски дозвољена

коначна распродаја!

218 2— Због напуштања радње продаје се све

адиђаре, златна-, сребрна-, роба од кинасребра и сатова са 30—40% испод цене.

АРМАЊ ГЕЗА

драгуљар и сајџија НОВИ САД, главни трг.

Штампарија деоничарског друштва „Бранка“.

Власник и издавалац: деоничарско друштво „Бранк“.